

A CÉL A TISZTA, OKOS ÉS MEGFIZETHETŐ ENERGIA



SZERZŐ: DORÓ VIKTÓRIA

A globális energiapiac átalakulóban van. Mi szükséges a klímabarát energiaszektor megvalósításához, és miként lehet a folyamatot felgyorsítani? Többek között ezeket a kérdéseket tettük fel az Innovációs és Technológiai Minisztérium Energiaügyekért és Klímapolitikáért Felelős Államtitkárságának.

Melyek jelenleg az energiapiacot érintő legjelentősebb változások és kihívások?

Az energiaszektor világszinten radikális változáson megy keresztül, és ez az átmenet a következő időszakban várhatóan gyorsul, amit tovább dinamizálhatnak az országok közötti külpolitikai és gazdasági kapcsolatok is. Az egyik ilyen jelentős változás a globális energiapiaci átalakulás. Az energiakereskedelem világtérképe megváltozott: a fejlődő országok energiafogyasztása dinamikusan növekszik, míg a fejlett országokban csökken vagy stagnál. (Például a földgáz iránti növekvő kereslet újraértékeli az LNG [liquefied natural gas, azaz cseppfolyósított földgáz] vagy akár a palagáz globális szerepét is.) A Nemzetközi Energiaügynökség előrejelzése szerint a globális energiaigény 2040-re várhatóan 25 százalékkal növekszik, ami az új típusú, tiszta energiaellátáshoz évente több mint kéttrillió dolláros befektetést igényel.

A másik fontos kihívás a klímaváltozás és a dekarbonizáció. Az éghajlatváltozás jelentős hatással lehet az energia-infrastruktúrára és az energiafelhasználásra is. A következő két évtizedet jellemző, megújuló alapú elektrifikáció miatt a teljes fogyasztáson belül növekedni fog a villamos energia részaránya, így az energiahordozók közül az áramkereslet fog bővülni. A villamosenergia-termelés szerkezete is megváltozik: a fosszilis

energiahordozók fokozatosan visszaszorulnak, és helyüket egyre inkább a megújuló energiaforrásokra alapozott energiatermelési módok veszik át, a néhány nagy erőmű helyett/mellett sok kisebb, decentralizált termelőegység jön létre. A rendszeroldali rugalmasság biztosítása, a digitalizáció és a gazdaságfejlesztést is támogató innováció adta lehetőségek kihasználása többek között azok a területek amelyek gyorsítják a klímabarát energiaszektor megvalósítását, és javítják hazánk versenyképességi pozícióját.

Mindemellett az új technológiák megjelenése jelentősen átforgalmazza a mai kor fogyasztóinak közmujszolgáltatások iránti igényeit is.

Mi a Nemzeti Energiastratégia (NES) célja, fókuszpontjai és eszközei?

A 2011-ben elfogadott Nemzeti energiastratégiával megteremtettük az összhangot a hazai energia- és klímapolitika között, továbbá a szektor szereplőivel sikerült kialakítanunk Magyarország energetikai jövőképét.

A hazai energiastratégia hármass célkitűzése a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságának, biztonságának és versenyképességének biztosítása. Ennek eléréséhez öt fő eszköz került meghatározásra: az energiahatékonyság és energiatakarékosság fokozá-



sa, a megújulóenergia-felhasználás részarányának növelése, az atomenergia hosszú távú, békés célú alkalmazása, a regionális energetikai infrastruktúrához való kapcsolódás és az állam energiapiaci szerepvállalásának erősítése. Azonban az elmúlt években már számos – technológiai, szabályozási, energiapolitikai – kérdés eldőlt. A paksi új blokkok megépítéséről döntött a kormány, folyamatos a decentralizált megújulóenergia-termelés térhódítása, továbbá a fogyasztók egyre inkább aktív prosumerekké (gyártó-fogyasztóvá) válnak. A hazai energiaszektor napjainkban olyan változások előtt áll, amelyek szükségessé teszik a NES megújítását. Ez a feladat pedig olyan, az energia- és klímapolitikai kérdéseket is felölelő, integrált stratégiai tervezést kíván, amely hatékonyan képes támogatni a tiszta energiára alapozott átmenet eredményes megvalósulását.

Mennyiben lesz más az új Nemzeti Energiastratégia? Melyek a fő célkitűzései?

Az új Nemzeti Energiastratégia – elődjéhez hasonlóan – a magyar energiapolitika irányait összegző, legmagasabb közjogi szintű dokumentum lesz, amely összhangban áll majd a 2018 őszén elfogadott II. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiával és Magyarország 2019 végére elkészülő Nemzeti Energia- és Klímatervével. Koncepciója a „tiszta, okos és megfizethető energia”

programjának megvalósítására irányul. Ennek kereteit pedig négy fő cél határozza meg: a magyar fogyasztót helyezzük a stratégia fókuszába, tovább erősítjük Magyarország energiaellátásának biztonságát, megalapozzuk az energiaszektor klímabarát átalakítását, valamint ösztönözzük mindazon innovatív energetikai megoldásokat, amelyek segítik a gazdaság növekedését. Az a célunk, hogy a fogyasztók jó minőségű, biztonságosan rendelkezésre álló, megfizethető és tiszta energetikai szolgáltatásokhoz jussanak.

A stratégiaalkotással kapcsolatos, már megkezdett munka részeként a tavasz döntően a magyar villamosenergia-rendszer rugalmasságának növelését biztosító intézkedések kidolgozásáról szólt. Továbbá meghatározzuk a 2020 utáni hazai ellátást biztosító

A hazai energiastratégia hármas célkitűzése a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságának, biztonságának és versenyképességének biztosítása.

földgázportfólió elemeit, és az innovációt elősegítő szabályozási környezetet alakítunk ki.

Hasonlóan fontos feladatunk a távhő-szakpolitikai program kidolgozása. Ennek célja, hogy elősegítsük a fogyasztók számára megfizethető, környezetbarát, magas ellátásbiztonsági szintet garantáló és hatékony távhőszolgáltatás fejlődését és hosszú távú működését.

A fogyasztóközpontú szemlélethez kötődően továbbra is kiemelt feladatunk a rezsicsökkentés eredményeinek megtartása. Differenciált termék- és szolgáltatásportfólió kialakításán dolgozunk, amely elősegíti és megkönnyíti az energiahatékonyság fokozását a lakossági és a kisfogyasztók számára, továbbá tekintettel van a nemzeti energiafüggetlenségi törekvésekre is.

Ezenkívül felmérjük az energiaszektor rövid és középtávú feladatait, valamint javaslatot teszünk a kezelésükre és a megvalósításukat szolgáló programokra.

Prioritás az energiacélú KFI-teljesítmény növelése, valamint az energetikai innovációban és a klímaváltozásban rejlő gazdaságfejlesztési lehetőségek maximális kiaknázása.

Milyen források állnak rendelkezésre az energiahatékonyságot szolgáló és a klímaváltozást mérséklő kutatásokra, fejlesztésekre, innovációkra?

A magyar kormány számára fontos, hogy az országban megvalósuló energetikai beruházások és a tiszta, alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiatermelés hozzájáruljon környezetünk fenntarthatóságának megóvásához. Magyarország határozott, vállalható és ambiciózus dekarbonizációs céljainak eléréséhez prioritás az energiacélú KFI-teljesítmény növelése, valamint az energetikai innovációban és a klímaváltozásban rejlő gazdaságfejlesztési lehetőségek maximális kiaknázása. E tekintetben a hatékony energiafelhasználás szintén lényeges

szempont. A kormány eddig több mint 600 olyan projektet részesített támogatásban, amely a közfeladatot ellátó intézmények energiahatékonysági fejlesztéseit segítette elő.

A 2014–2020-as programozási időszakban négy operatív programon (KEHOP, TOP, GINOP, VEKOP) keresztül több mint 760 milliárd forint értékben juthatnak uniós és hazai társfinanszírozású támogatáshoz energiahatékonysági és a megújuló energiafelhasználás növelését szolgáló beruházások. Ezen operatív programok közül a legtöbb támogatást – 308 milliárd forintot – a Környezeti és energiahatékonysági operatív program (KEHOP) biztosítja, négy külön célterületre (hálózatra történő zöldáramtermelés; épületenergetika; távhőfejlesztés; szemléletformálás) összpontosítva az intézkedéseket.

Ezen hatékonyságjavító fejlesztéseket ösztönző támogatások részben kutatás-fejlesztési és innovációs (KFI) tevékenységre is irányulnak. Ugyanakkor kifejezetten KFI célú uniós fejlesztési források (VEKOP, GINOP) és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFI Alap) hazai forrásainak koordinált, célszerű és értékteremtő felhasználására, pályázatok kezelésére a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) 2015-ben egységes versenypályázati rendszert alakított ki.

Ma az energetikai fejlesztések nagy területeit a következők jelentik: az energiahatékonyság, az energia-termelés, az energiaelosztás, -szállítás, -tárolás és az alternatív meghajtás a közlekedésben. 2015 és 2018 között az NKFIH által működtetett pályázati rendszer keretében megítélt, az energetikához közvetlenül kapcsolódó KFI támogatások összege meghaladta az 56 milliárd forintot.

A hazai pályázati rendszeren felül meg kell említeni a Horizont 2020 programot is. 2018. október végéig a program Biztonságos, tiszta és hatékony energia kategóriájában 43 magyar érdekltségű pályázat kapott támogatást összesen több mint 236 millió euró értékben.